

medføre revisioner her. Men denne tvivl lader man gerne træde tilbage for anerkendelse af det initiativ, der er udvist ved at stille opgaven, som den er stillet.

Vigtige synspunkter hos Surányi-Unger er følgende: De økonomiske motiver har virket ret konstant gennem tiderne. Ganske vist er de i deres tilfredsstillelsesbestræbelser kommet ud for ændrede og voksende opgaver i kraft af befolkningernes vækst, kravene om højere levestandard samt udviklingen i teknikken, men det mest bemærkelsesværdige er, at de økonomiske kræfter stort set ikke virker og aldrig synes at have virket uafhængigt, men har stået i vekselvirkningsforhold til seks ikke-økonomiske kræfter, nemlig de, der er virksomme ved tilfredsstillelse af behov som 1) reproduktion, 2) religionsbehovet og behovene for 3) politiske, 4) nationale, 5) klassemæssige og 6) erhvervsmæssige organisationer og aktiviteter. Vekselvirkningen består dels i, at det økonomiske motiv deltager i, hvad der foregår indenfor de nævnte seks ikke-økonomiske kategorier, og dels i, at de to økonomiske middelsystemer modtager en påvirkning fra de øvrige kategorier og over indflydelse på deres udvidelse og indskrænkning (kollektivisering og reprivativering). Man kan sige, at disse hovedsynspunkter er benyttelse af generelle tanker om årsagssammenhænge kendt fra sociologien og den sociologisk orienterede økonomik, men det er forfatterens fortjeneste, at have givet dem anvendelse på det foreliggende emne og ved raske lån fra historien at have påbegyndt en eksemplificering, der stort set lover godt for synspunkternes anvendelighed.

Når det her siges, at eksemplificeringen kun er påbegyndt, skyldes det dels, at forfatteren kun er nået frem til den femte af de ovennævnte kategorier, og at der i gennemgangen af nr. 3 mangler en gnidningsfri indføjning af forskellige vigtige fakta, først og fremmest feudaltidens økonomi. (Indføjningen af kastevæsenet mangler også, men skal vel komme i den foreløbig udskudte afslutning af afhandlingen). Ved en ubehændighed i fremstillingen synes fysiokratismen at dukke op i det historiske forløb før merkantilismen. Endvidere skal det anføres, at da afhandlingen iøvrigt ikke er idéhistorisk, synes der at være

lagt for megen vægt på klassisk økonomik i stedet for på økonomien på den tid klassikerne levede. Selv om de klassiske økonomer øvede en betragtelig praktisk indflydelse, kan man dog ikke med fordel erstatte et afsnit af den økonomiske historie med det tidsligt sammenfaldende afsnit af økonomikkens historie. — Alt taget i betragtning vil dog historisk og sociologisk interesserede økonomer med ikke ringe forventninger kunne imødesee en fortsættelse af det her påbegyndte stort anlagte arbejde.

Det festskrift, hvori Surányi-Unger's afhandling fremtræder, omfatter iøvrigt ialt 22 store og små afhandlinger på tysk (bortset fra den her anmeldte). Nemlig 3 filosofiske, 7 socialvidenskabelige, 4 kunstteoretiske og endvidere et antal psykologiske, sprogvidenskabelige og medicinske. De fleste — men ikke alle — synes at ligne hinanden i, at de belyser deres emne ud fra den Spann'ske organiske helhedsfilosofi. Tre af dem har emner, der er nationaløkonomiske eller står dette område nær. For det første Baxas om den romantiske socialfilosofi i nutidens verdensbillede. (Det er blandt andet Adam Müller, der omtales). I Slutningen udleverer forfatteren nøglen til hemmeligheden i Hegels sætning, at alt, hvad der er, er fornuftigt. Det gik dog anmelderen således, at han bagefter længe og eftertænksomt vendte og drejede nøglen uden i mindste måde at blive klar over, hvilken ende, der skulle bruges. Jøhrs afhandling: *Organische Wirtschaftsgestaltung und Westphalens: Die sociale Frage als Quelle der Wandlungen in der Wirtschaftstheorie der Gegenwart*, omhandler delvis det samme emne og er variationer over det stadig aktuelle tema: Hvor glider vi hen?

Niels Lindberg.

Philip Selznick: TVA and the Grass Roots. A Study in the Sociology of Formal Organization. University of California Press. 274 sider. Pris \$ 3.75.

Formålet med denne sociologiske studie er at belyse den stilling, et statsligt foretagende indtager, dels i relation til demokratiet og dels i relation til den centrale regeringsmyndighed i Washington. Da Tennessee Valley

medføre revisioner her. Men denne tvivl lader man gerne træde tilbage for anerkendelse af det initiativ, der er udvist ved at stille opgaven, som den er stillet.

Vigtige synspunkter hos Surányi-Unger er følgende: De økonomiske motiver har virket ret konstant gennem tiderne. Ganske vist er de i deres tilfredsstillelsesbestræbelser kommet ud for ændrede og voksende opgaver i kraft af befolkningernes vækst, kravene om højere levestandard samt udviklingen i teknikken, men det mest bemærkelsesværdige er, at de økonomiske kræfter stort set ikke virker og aldrig synes at have virket uafhængigt, men har stået i vekselvirkningsforhold til seks ikke-økonomiske kræfter, nemlig de, der er virksomme ved tilfredsstillelse af behov som 1) reproduktion, 2) religionsbehovet og behovene for 3) politiske, 4) nationale, 5) klassemæssige og 6) erhvervsmæssige organisationer og aktiviteter. Vekselvirkningen består dels i, at det økonomiske motiv deltager i, hvad der foregår indenfor de nævnte seks ikke-økonomiske kategorier, og dels i, at de to økonomiske middelsystemer modtager en påvirkning fra de øvrige kategorier og over indflydelse på deres udvidelse og indskrænkning (kollektivisering og reprivativering). Man kan sige, at disse hovedsynspunkter er benyttelse af generelle tanker om årsagssammenhænge kendt fra sociologien og den sociologisk orienterede økonomik, men det er forfatterens fortjeneste, at have givet dem anvendelse på det foreliggende emne og ved raske lån fra historien at have påbegyndt en eksemplificering, der stort set lover godt for synspunkternes anvendelighed.

Når det her siges, at eksemplificeringen kun er påbegyndt, skyldes det dels, at forfatteren kun er nået frem til den femte af de ovennævnte kategorier, og at der i gennemgangen af nr. 3 mangler en gnidningsfri indføjning af forskellige vigtige fakta, først og fremmest feudaltidens økonomi. (Indføjningen af kastevæsenet mangler også, men skal vel komme i den foreløbig udskudte afslutning af afhandlingen). Ved en ubehændighed i fremstillingen synes fysiokratismen at dukke op i det historiske forløb før merkantilismen. Endvidere skal det anføres, at da afhandlingen iøvrigt ikke er idéhistorisk, synes der at være

lagt for megen vægt på klassisk økonomik i stedet for på økonomien på den tid klassikerne levede. Selv om de klassiske økonomer øvede en betragtelig praktisk indflydelse, kan man dog ikke med fordel erstatte et afsnit af den økonomiske historie med det tidsligt sammenfaldende afsnit af økonomikkens historie. — Alt taget i betragtning vil dog historisk og sociologisk interesserede økonomer med ikke ringe forventninger kunne imødesee en fortsættelse af det her påbegyndte stort anlagte arbejde.

Det festskrift, hvori Surányi-Unger's afhandling fremtræder, omfatter iøvrigt ialt 22 store og små afhandlinger på tysk (bortset fra den her anmeldte). Nemlig 3 filosofiske, 7 socialvidenskabelige, 4 kunstteoretiske og endvidere et antal psykologiske, sprogvidenskabelige og medicinske. De fleste — men ikke alle — synes at ligne hinanden i, at de belyser deres emne udfra den Spann'ske organiske helhedsfilosofi. Tre af dem har emner, der er nationaløkonomiske eller står dette område nær. For det første Baxas om den romantiske socialfilosofi i nutidens verdensbillede. (Det er blandt andet Adam Müller, der omtales). I Slutningen udleverer forfatteren nøglen til hemmeligheden i Hegels sætning, at alt, hvad der er, er fornuftigt. Det gik dog anmelderen således, at han bagefter længe og eftertænksomt vendte og drejede nøglen uden i mindste måde at blive klar over, hvilken ende, der skulle bruges. Jøhrs afhandling: *Organische Wirtschaftsgestaltung und Westphalens: Die sociale Frage als Quelle der Wandlungen in der Wirtschaftstheorie der Gegenwart*, omhandler delvis det samme emne og er variationer over det stadig aktuelle tema: Hvor glider vi hen?

Niels Lindberg.

Philip Selznick: TVA and the Grass Roots. A Study in the Sociology of Formal Organization. University of California Press. 274 sider. Pris \$ 3.75.

Formålet med denne sociologiske studie er at belyse den stilling, et statsligt foretagende indtager, dels i relation til demokratiet og dels i relation til den centrale regeringsmyndighed i Washington. Da Tennessee Valley

Authority blev skabt af kongressen i 1933 fik den overdraget nogle eksisterende nitrattfabrikker og myndighed til konstruktion af sluseanlæg, uddybning og regulering af floder og produktion og salg af kunstgødning og elektricitet. Det nye i denne organisation bestod navnlig i dens stilling som et offentligt erhvervsforetagende, der var fritaget for den almindelige finansielle og administrative kontrol, som andre statsorganer er underkastet. En anden vigtig nydannelse bestod deri, at der herved skabtes et statsligt organ med specielt ansvar for befolkningen, erhvervslivet og den økonomiske udvikling i en hel region, nemlig de enkeltstater, som gennemstrømmes af Tennessee-floden med bifloder. Det har derfor været nødvendigt for ledelsen af TVA at anlægge bestemte planer for tilnærmelse til samarbejde med bestående organer og sammenslutninger indenfor det politiske, sociale og erhvervsmæssige liv i den pågældende region. Den har således bl. a. måttet interessere landbrugerne for grundforbedringer og gødningsanvendelse, og herved er opstået problemet om, hvorvidt et sådant samarbejde skal etableres gennem allerede eksisterende landboforeninger og disses funktionærer, evt. ved optagelse af nogle af disse i TVA's ledelse, eller om TVA skal skabe helt nye lokale organisationer og direkte være repræsenteret overfor interessegrupper indenfor hver egn.

Forfatteren diskuterer minuttiest problemet om at finde den hensigtsmæssigste form for tilnærmelse til og samarbejde med dem, som umiddelbart berøres af TVA's eksistens, altså at anlægge den rette »grass roots policy«. Bogen er dog mere end en analyse af denne specielle udvikling, idet den tillige er et forsøg på at give et almindeligt bidrag til teorien om social organisation og industriel sociologi med anvendelse af den sociologiske videnskabs begreber og metoder. Herved søges opnået en klarere forståelse af de processer, hvorved en organisation og de omgivelser, den berører, gensidigt påvirker hinanden, idet der er taget hensyn både til organisationens formelle struktur og til de undergrupper og enkeltindivider, som organisationen er sammensat af.

Selv om bogen på mange punkter synes unødigt detaljeret og derfor tungt læselig, er den et interessant bidrag til udviklingen af en organisationsteori. Materialet har forfatteren samlet under et studieophold i TVA i 1942—43, men på grund af krigen er bogen først blevet til i 1948. TVA's program i almindelighed er ikke berørt; en fremstilling heraf er givet i en række andre værker, hvoraf det kendteste vel er David E. Lilienthal: TVA: Democracy on the March.

Johs. Nielsen.